ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ГОМЕЛЬСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Год выдання трэці
№ 28 (86)
СУБОТА
9
КАСТРЫЧНІКА
1971 года

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ, ПРАФКОМА І МЯСЦКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

Цана 2 кап.

ЦЕПЛЫНЮ СЭРЦА— ДЗЕЦЯМ

Ужо некалькі год у першую нядзелю кастрычніка савецкія людзі адзначаюць вялікае ўсенароднае свята — Дзень настаўніка. Гэта заслужаная даніна павагі і гонару, якімі акружана ў нашай краіне настаўніцкая работа Л. І. Брэжнеў назваў працу настаўніка дзіўнай прафесіяй, а яго нястомную дзейнасць па выхаванню падрастаючых пакаленняў адной з высакароднейшых місій.

Новым праяўленнем клопатаў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб умацаванні аўтарытэту народнага настаўніка з'яўляюцца рашэнні XXIV з'езда КПСС аб павышэнні з 1 верасня 1972 года зарплаты работнікам школы і дашкольных устаноў, а таксама аб аказанні ім дапамогі ва ўдасканаленні сваёй кваліфікацыі.

Важкі ўклад у падрыхтоўку педагагічных кадраў для школ рэспублікі ўносіць наш універсітэт. Асноўная маса студэнтаў гісторыка-філалагічнага, біёлага глебавага, механіка-матэматычнага і фізічнага факультэтаў — гэта будучыя настаўнікі. Наш універсітэт па-ранейшаму з'яўляецца асноўным пастаўшчыком настаўнікаў фізічнага выхавання для школ БССР. Усё гэта патрабуе ад прафесарска-выкладчыцкага калектыву правільнага падыходу да вырашэння пытанняў педагагічнай падрыхтоўкі студэнтаў.

Вельмі вялікую ўвагу трэба звярнуць на паляпшэнне ідэйна-палітычнага выхавання будучых настаўнікаў, на ўзбраенне іх глыбокімі і трывалымі ведамі па прафіліруючых дысцыплінах. Мы часта кідаем папрок асобным школам, што яны выпускаюць слаба падрыхтаваных навучэнцаў і не заўсёды задумваемся над тым, што ў недахопах школы, як у люстры, відаць промахі нашай уласнай работы. Толькі рыхтуючы добрых настаўнікаў, мы можам разлічваць на высакаякасную работу школ Студэнт, які ва універсітэце праяўляе упартасць і захапленне ў аваладванні гісторыяй, матэматыкай, біялогіяй, літаратурай і мовай, як правіла, і ў школе з такім жа захапленнем выкладае гэтыя прадметы. Было б нядрэнна, каб на кафедрах абмяркоўваліся і канкрэтна вырашаліся пытанні аб выхаванні ў студэнтаў навуковых інтарэсаў і даследчай дапытлівасці, аб паляпшэнні іх самастойнай вучобы і работы.

Не меншае значэнне мае ўдасканаленне падрыхтоўкі будучых настаўнікаў па псіхалогіі і педагогіцы. У гэтых адносінах наша кафедра мае багаты вопыт. Павышэнне ідэйна-тэарэтычнага ўзроўню лекцый і практычных заняткаў, прыцягненне студэнтаў да практычнай вучэбна-выхаваўчай работы ў школе, вырашэнне псіхолага-педагагічных задач, увядзенне метадычных субяседванняў у перыяд педпрактыкі, узмацненне кантролю за самастойнай работай студэнтаў — вось далёка няпоўны пералік тых сродкаў і новаўвядзенняў кафедры, якія выкарыстоўваюцца для паляпшэння педагагічнай падрыхтоўкі будучых настаўнікаў і якія атрымалі водгук у іншых ВНУ рэспублікі.

Але педагагічная падрыхтоўка студэнтаў— справа ўсяго калектыву універсітэта. Між тым яшчэ далёка не ўсе рэзервы выкарыстаны намі. Так, студэнты эканамічнага факультэта слухаюць даволі аб'ёмісты курс псіхалогіі працы, а для студэнтаў мехмата і фізічнага факультэта, якія рыхтуюць настаўнікаў, курс псіхалогіі не чытаецца. Для будучых настаўнікаў абавязковымі павінны быць курсы па тэхнічных сродках навучання, аднак яны ў нас пакуль не ўведзены ў вучэбны план. Не вырашаецца ў нас і пытанне аб увядзенні дыпломных работ па педагогіцы, псіхалогіі і прыватных методыках на выпускных курсах.

Пытанне падрыхтоўкі настаўнікаў у ВНУ мае многа аспектаў. Але ўсе яны перакрыжоўваюцца ў адным фокусе, сутнасць якога добра выказаў вядомы савецкі педагог П. П. Блонскі. «Падрыхтоўка педагога, — пісаў ён, — павінна перш за ўсё заключацца ў выхаванні яго самаго. Педагог павінен валодаць тымі ж якасцямі, якія хоча бачыць у сваіх вучняў і павінен на самім сабе пазнаць, як гэтыя якасці выпрацоўваюцца».

Высокая адукаванасць, ідэйна-палітычная пераканальнасць, грамадская актыўнасць і глыбокая маральная культура — вось тыя якасці, якія павінен выпрацаваць у сябе кожны студэнт, рыхтуючыся да работы ў школе. Толькі гэтыя якасці дапамогуць яму несці цеплыню свайго сэрца дзецям.

І. ХАРЛАМАЎ,
загадчык кафедры педагогікі і псіхалогіі.

Клара Фёдараўна Зотава — выпускніца гісторыка-філалагічнага факультэта. 16 год выкладае яна ў сярэдняй школе № 10 гісторыю. Выдатны педагог, актыўны грамадскі работнік, дэпутат раённага Савета. Камуністка К. Ф. Зотава — адна са шматмільённай арміі савецкіх настаўнікаў.

СТАРЭЙШАЯ Ў РЭСПУБЛІЦЫ

Квітнее тройчы ардэнаносная Беларусь. У брацкай сям'і народаў савецкіх яна набыла дзяржаўнасць, гонар і славу рэспублікі-воіна, рэспублікі-працаўніцы. І кожны з многіх тысяч дзён за ўсю гісторыю існавання Савецкай Беларусі адлюстраваны на старонках старэйшай беларускай газеты «Звязда».

«Звязда» пачала выходзіць у жніўні 1917 года, напярэдадні Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, і з першага свайго нумара была верным баявым памочнікам Кампартыі і ўсяго беларускага народа на ўсіх этапах барацьбы за перамогу ідэй марксізму-ленінізму. Аб гэтым сведчаць высокія ўрадавыя ўзнагароды: ордэн Айчыннай вайны першай ступені, якім газета ўзнагароджана за вялікія заслугі ў мабілізацыі беларускага народа на барацьбу супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга, якім «Звязда» адзначана за плённую работу па камуністычнаму выхаванню працоўных Беларусі, мабілізацыі іх на выкананне задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва і ў сувязі з 50-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара.

І сёння «Звязда» на пярэднім краі ўсенароднай барацьбы за ажыццяўленне велічных планаў, распрацаваных XXIV з'ездам КПСС і XXVII з'ездам КПБ. Разнастайна і змястоўна паказвае яна партыйную, савецкую, прафсаюзную, гаспадарчую і культурную работу ў горадзе і вёсцы, палымяным словам прапагандуе ўсё новае і перадавое, змагаецца з недахопамі.

Вялікія планы газеты на будучае. У наступным, 1972 годзе ўся наша краіна адзначыць паўвекавы юбілей Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. «Звязда» будзе шырока знаёміць сваіх чытачоў з дасягненнямі брацкіх народаў СССР. Далейшае развіццё ў газеце знойдуць тэмы: «Вучыцца жыць і працаваць па-ленінску», «За высокую эфектыўнасць на кожным рабочым месцы», «Дабрабыт народа — у працы кожнага» і многія іншыя. Больш грунтоўна і цікава будуць асвятляцца пытанні міжнароднай і ўнутранай палітыкі, навукі і тэхнікі, літаратуры і мастацтва, аховы прыроды, фізкультуры і спорту. Для гэтай мэты ў рэдакцыі створаны спецыяльныя аддзелы, запрашаюцца высокакваліфікаваныя аўтары з ліку рабочых, калгаснікаў і інтэлігенцыі. Расшырыцца і набудзе новыя формы таксама работа з пісьмамі працоўных у газету.

Рабочы і калгаснік, інжынер і вучоны, партыйны і савецкі работнік — людзі ўсіх прафесій знойдуць на старонках «Звязды» адказы на самыя разнастайныя пытанні жыцця і працы.

НЕ ЗАБУДЗЬЦЕСЯ ВЫПІСАЦЬ ГАЗЕТУ «ЗВЯЗДА» НА 1972 ГОД!

Падпіска прымаецца без абмежавання ў гарадах і сельскай мясцовасці.

Кошт падпіскі: на год — 6 рублёў, на 6 месяцаў — 3 рублі.

НАШЫ НАДЗЁННЫЯ ЗАДАЧЫ

Пастанова ЦК КПСС «Аб паляпшэнні эканамічнай адукацыі працоўных» з вялікай цікавасцю сустрэта калектывам выкладчыкаў і студэнтаў эканамічнага факультэта. І калі ў думках параўнаць патрабаванні гэтай Пастановы з існуючым на факультэце палажэннем, то ясна бачны тыя праблемы, над вырашэннем якіх прадстаіць працаваць.

У Пастанове асаблівая ўвага звяртаецца на неабходнасць паляпшэння эканамічнай падрыхтоўкі спецыялістаў і, ў першую чаргу, эканамістаў. Як вядома ўзровень падрыхтоўкі спецыялістаў залежыць ад трох асноўных фактараў: кадраў выкладчыкаў, кантынгенту студэнтаў і матэрыяльна-тэхнічнай базы.

Апошні час кафедра палітэканоміі, на якой сканцэнтравана большасць выкладчыкаў, што забяспечваюць агульнаэканамічную і спецыяльную падрыхтоўку будучых эканамістаў, папоўнілася доктарам эканамічных навук, прафесарам М. В. Научыцелем, кандыдатамі эканамічных навук І. Г. Буляньковым і Ю. Б. Бандар,энкам, Па раду спецыяльных дысцыплін (бухгалтарскаму ўліку, статыстыцы, планаванню народнай гаспадаркі, лічбавых вылічальных машын і іх эксплуатацыі і інш). Навучанне студэнтаў будуць ажыццяўляць выкладчыкі-сумяшчальнікі, сярод якіх ёсць работнікі прамысловых і сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, работнікі НДІ і ВНУ.

Неабходнасць звяртацца да паслуг сумяшчальнікаў абцяжарвае магчымасць больш якаснага правядзення палітыка-выхаваўчай работы, ўносіць пэўныя цяжкасці ў арганізацыю і якасць ажыццяўлення вучэбнага працэсу.

З утварэннем універсітэта на факультэце самы высокі конкурс для паступаючых і кантынгент студэнтаў у цэлым вельмі добра падрыхтаваны для навучання ў вышэйшай школе. Дастаткова сказаць, што толькі на аддзяленне «Арганізацыя механізаванай апрацоўкі эканамічнай інфармацыі» ў гэтым годзе залічана 18 чалавек, якія скончылі школу з залатым медалем. Для паступлення на гэта аддзяленне неабходна было набраць не менш 14 балаў з 15 магчымых Сярод студэнтаў факультэта многа дэмабілізаваных воінаў, былых рабочых і калгаснікаў.

У цяперашні час прафесія эканаміста ўсё больш становіцца «мужчынскай». На факультэце пакуль мужчыны састаўляюць толькі каля адной чвэрці, але мы спадзяемся, што дзякуючы павышэнню інтарэсу моладзі да эканамічных навук, нашай прапагандзе факультэта і агітацыі, гэты працэнт будзе пастаянна павялічвацца.

Мяняецца і вобраз студэнта-эканаміста. Калі раней эканаміст уяўляўся многім сухім чалавекам, які не меў іншых інтарэсаў, акрамя прафесіянальных, то зараз у нас на факультэце ёсць і добрыя спартсмены, актыўныя ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, мастакі.

Самай важнай праблемай, над вырашэннем якой працуе зараз калектыў эканамічнага факультэта, з'яўляецца стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы факультэта. У сувязі з неўкамплектаванасцю кадрамі штатных выкладчыкаў па спецыяльных дысцыплінах і адсутнасцю ва універсітэце вылічальнай тэхнікі вялікія цяжкасці выклікае якаснае забеспячэнне вучэбнага працэсу на спецыяльнасці «Арганізацыя механізаванай апрацоўкі эканамічнай інфармацыі». Многа прадстаіць зрабіць па арганізацыі ўпершыню на факультэце вытворчай і вучэбнай практыкі. Ды і «наваселле» ў СШ № 3 таксама ўносіць пэўныя цяжкасці ў матэрыяльнае і арганізацыйнае забеспячэнне вучэбнага працэсу. У пераадоленні гэтых цяжкасцей факультэт разлічвае на дапамогу рэктарата і парткома.

Калектыў факультэта будзе прыкладаць усе сілы, каб прапагандай эканамічных ведаў, выдатнай і добрай вучобай, шэфскай работай, развіццём навуковых даследаванняў дастойна адказаць на пастаўленыя партыяй перад эканамістамі краіны задачы.

І. ТРАЦЭЎСКІ,
дэкан эканамічнага факультэта.

Георгій Пятровіч Шпяньков працуе ў нашым універсітэце з моманту арганізацыі кафедры фізікі цвёрдага цела. Вучоны распрацоўвае актуальныя праблемы трэння.

На адным з буйнейшых у свеце Старобінскім месцанараджэнні калійнай солі пачалося будаўніцтва чацвёртага рудніка камбіната «Беларуськалій».

Усе чатыры ствалы рудніка будуць самыя глыбокія на камбінаце. Здабычу калійнай солі мяркуюць весці на 900-метровай глыбіні.

З уводам у строй новага рудніка магутнасць салігорскага гіганта павялічыцца ў паўтара раза.

На здымку: электрамантажнікі Аляксандр Васільевіч Іваноў (злева) і Васіль Фёдаравіч Наумовіч рыхтуюць абсталяванне вышкі для бурэння замарожваючых свідравін.

Фота П. Наватарава. (БЕЛТА).

На Гродзенскім хімічным камбінаце здадзен у эксплуатацыю другі цэх па вытворчасці карбаміду. У ім установлена навейшае айчыннае і імпартнае абсталяванне.

Пасля дасягнення цэхам праектнай магутнасці вытворчасць карбаміду ўзрасце ў тры разы.

На здымку: адзін з участкаў новага цэха.

Фота А. Перахода. (БЕЛТА).

РЭСПУБЛІКАНСКАЯ НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

ПАЧАТАК ПАКЛАДЗЕН

Першая рэспубліканская навукова-метадычная канферэнцыя па ўдасканаленню сістэмы фізічнага выхавання студэнцкай моладзі, праведзеная ў нашым універсітэце, з'явілася вынікам двухгадовай работы факультэта фізічнага выхавання.

На канферэнцыі было прадстаўлена 89 дакладаў і паведамленняў з ВНУ Беларусі і іншых рэспублік. Факультэт фізічнага выхавання нашага універсітэта прадставіў 33 работы. З паведамленняў, зробленых на канферэнцыі, найбольшую цікавасць выклікалі даклады В. І. Кузняцова (кафедра фізіялогіі спорту і спартыўнай медыцыны), Б. А. Царыкава (кафедра спартыўных гульняў), Д. М. Жаркова (кафедра гісторыі і практыкі фізічнага выхавання) і іншых.

Трэба асобна адзначыць той факт, што ў падрыхтоўцы і правядзенні канферэнцыі актыўны ўдзел прынялі камуністы факультэта І. П. Волкаў, М. П. Талстапятаў, А. А. Фяськоў.

Заслуханыя даклады па асноўных раздзелах тэорыі і методыкі фізічнага выхавання, фізіялогіі фізічных практыкаванняў, урачэбнага кантролю, а таксама па гісторыі і арганізацыі фізічнай культуры і фізічнага развіцця студэнтаў і школьнікаў паказалі своечасовасць, актуальнасць і значымасць пастаўленых праблем у святле ленінскіх ідэй па фізічнаму выхаванню падрастаючага пакалення. Менавіта гэтыя задачы былі адлюстраваны ў дакладзе пленарнага пасяджэння рэктарам БГОІФК К. А. Кулінковічам на тэму: «Здзяйсненне ў жыццё ленінскіх ідэй і запаветаў аб фізічным выхаванні народа».

Асноўнай тэмай секцыйных пасяджэнняў з'явіліся метады і сродкі павышэння спартыўнага майстэрства, а таксама сродкаў функцыянальнага і ўрачэбнага кантролю спартсменаў. Асаблівую цікавасць выклікалі даклады, у якіх разглядаліся пытанні тэрміновага кантролю ў спорце з прымяненнем тэлеметрычных даследаванняў (Т. Н. Шастакова, Г. Н. Барабашкіна і іншых — Мінскі радыётэхнічны інстытут). На думку многіх выступаўшых на канферэнцыі, пытанні тэрміновага кантролю ў падрыхтоўцы спартсменаў высокай кваліфікацыі з'яўляюцца надзённай задачай тэорыі і практыкі фізічнага выхавання.

Удзельнікі канферэнцыі выказалі надзею, што ініцыятарам чарговай канферэнцыі па данай праблеме зноў стане факультэт фізічнага выхавання Гомельскага ўніверсітэта.

Прайшоўшая канферэнцыя, першая ў жыцці нашага факультэта, несумненна павінна паслужыць стымулам для разгортвання навуковай работы на кафедрах факультэта. Відавочна, трэба старанна перагледзець планы навукова-даследчай і метадычнай работы кафедр наблізіўшы іх да актуальных сучасных пытанняў сістэмы фізічнага выхавання студэнцкай моладзі ўвогуле і ў прыватнасці спартсменаў факультэта.

В. ПАДАСІНАЎ,
сакратар партарганізацыі факультэта.
А. СЕМІКОП,
кандыдат педагагічных навук.

НА ЗДЫМКАХ: ідзе пленарнае пасяджэнне рэспубліканскай навукова-метадычнай канферэнцыі.

На перапынках працягваўся ажыўлены абмен думкамі. Рэктар Беларускага інстытута фізкультуры К. А. Кулінковіч гутарыць з супрацоўнікамі ГДУ М. П. Талстапятавым і В. Д. Падасінавым.

МАЕ ЎРАЖАННІ

Сонечна. Гасцінна расчыненыя дзверы Гомельскага універсітэта сустракаюць удзельнікаў рэспубліканскай навукова-метадычнай канферэнцыі па ўдасканальванню сістэмы фізічнага выхавання студэнцкай моладзі. Паток удзельнікаў накіроўваецца ў залу пасяджэння — і першая нечаканасць. Сярод гамяльчан, мінчан бачу сваіх старых калег з Калініна, Пярмі, Гродна. Відавочна, збіраецца форум, які выходзіць за рамкі рэспубліканскага маштаба.

У 10 гадзін раніцы зала пленарнага пасяджэння перапоўнена. Прарэктар універсітэта Д. А. Лявончанка адкрывае канферэнцыю. Слова прадастаўляецца рэктару Беларускага інстытута фізкультуры К. А. Кулінковічу. Дакладна фармулююцца задачы па здзяйсненню ленінскіх ідэй па фізічнаму выхаваню і далейшаму ўдасканаленню сродкаў і метадаў фізічнага выхавання студэнцкай моладзі. Праламляючы гэту думку для сябе — ўдасканальваючы фізічную падрыхтоўку і нарошчваючы спартыўнае майстэрства нашых рабят, мы — выкладчыкі, навуковыя работнікі і трэнеры, у аснову павінны пакласці ідэю маральнай падрыхтоўкі нашых спартсменаў. Што зроблена і што робіцца ў гэтым напрамку — даведваемся з выступленняў на пленарным пасяджэнні.

Хочацца ў першую чаргу пазнаёміцца з жыццём факультэта фізічнага выхавання. Гомельскі ж універсітэт адным з першых у краіне адкрыў факультэт па падрыхтоўцы спецыялістаў падобнага профілю. У гэтым жаданні я не адзінокі: таварышы з Калініна і Пярмі цікавяцца тым жа. Задаволіць наша жаданне бярэцца намеснік дэкана факультэта В. Д. Падасінаў. Ён знаёміць нас са спартыўнай базай факультэта і тэхнічным аснашчэннем некаторых кафедр. Асабліва здзіўляе мэтанакіраванасць падбору тэхнічных сродкаў функцыянальнага спартыўнага кантролю на кафедры лыжнага спорту. Выпадковае супадзенне? Далёка не. Проста выкладчыцкі калектыў кафедры і яе загадчык І. П. Волкаў ясна ўяўляюць сабе тыя патрабаванні, якія прад'яўляюцца зараз да навуковай работы ў галіне функцыянальнай дыягностыкі ў спорце.

Другая нечаканасць — комплекс будаўнічых работ, што вядуцца на стадыёне. Тое, што будуецца стадыён, гэта ўпаўне заканамерна. Дзіўна тое, што вялікі аб'ём работ выконваецца рукамі саміх студэнтаў факультэта. Якое павінна быць захапленне і энтузіязм у студэнтаў, каб за такі кароткі тэрмін пераўтварыць пустэчу ў спартыўныя базы. Выкладчыкам і студэнтам ёсць што паказаць у сябе і ёсць чым ганарыцца.

Пакідаючы ваш горад, хочацца сардэчна падзякаваць арганізатараў канферэнцыі і дэкана факультэта фізічнага выхавання А. Ф. Семікопа за гасцінны прыём і выказаць надзею на далейшы творчы кантакт. Да хуткай сустрэчы, сябры!

Б. ВАЛОДЗІН,
старшы выкладчык Казанскага дзяржаўнага універсітэта.

ВУЧОНЫ І КАМУНІСТ

Да 80-годдзя з дня нараджэння О. Ю. Шмідта

У 1934 годзе на ўвесь свет прагрымелі імёны адважных савецкіх людзей — герояў чэлюскінскай эпапеі. Кіраўніком чэлюскінцаў быў Отта Юльевіч Шмідт — выдатны савецкі вучоны, матэматык, палярны даследчык, геафізік, астраном.

Сярод савецкіх вучоных, імёны якіх шырока вядомы ў нашай краіне і за рубяжом, Отта Юльевічу належыць асаблівае месца.

Чалавек шырокіх і рознабаковых інтарэсаў, невычарпальнай творчай ініцыятывы і кіпучай энергіі, камуніст О. Ю. Шмідт з'яўляўся разам з тым буйным дзяржаўным і грамадскім дзеячом.

О. Ю. Шмідт нарадзіўся ў 1891 годзе ў г. Магілёве. Яшчэ вучачыся ва універсітэце, пабач з матэматыкай Шмідт не пакідаў заняткаў па гісторыі, мовах і асабліва прыродазнаўчых навуках, любоўю да якіх адзначана ўсё жыццё гэтага шматграннага вучонага. Не раз у далейшым ён сцвярджаў, што «нельга быць культурным чалавекам без ведання асноўных вынікаў усіх навук».

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя стала пачаткам новага жыццёвага шляху Отта Юльевіча, пачаткам яго творчасці для народа. З першых жа дзён пасля ўстанаўлення Савецкай улады, усе свае сілы, веды і арганізатарскія здольнасці О. Ю. Шмідт аддае на службу перамогшага рабочага класа. Ён аказаўся ў ліку тых адукаваных людзей, пра якіх У. І. Ленін у 1917 годзе гаварыў, што яны «ўжо цяпер выдзяляюцца, пераходзячы на бок народа, на бок працоўных, дапамагаючы ламаць супраціўленне слуг капітала».

У лістападзе 1918 года ён прызначаецца старшынёй камісіі па абследванню харчовай справы ў Маскве і прыкладае ўсе намаганні да таго, каб забяспечыць сталіцу харчаваннем, ліквідаваць недахопы ў рабоце мясцовых арганізацый, якія загадвалі забеспячэннем горада. Шмідт удзельнічае ў наладжванні забеспячэння Чырвонай Арміі.

Моцна звязаўшы свой лёс з народам, О. Ю. Шмідт у 1918 годзе ўступіў у рады яго перадавога атрада — Камуністычнай партыі. З гэтага часу ўсё жыццё яго і ўсе задумы накіраваны на ажыццяўленне той вялікай мэты, да якой вяла і вядзе Камуністычная партыя, савецкі народ.

Асабліва вялікая роля О. Ю. Шмідта ў справе стварэння і пераўтварэння ў жыццё дэкрэта аб спажывецкіх камунах, прынятага Саветам Народных Камісараў 16 сакавіка 1919 года.

На працягу ўсяго 1919 года О. Ю. Шмідт працуе над ажыццяўленнем гэтага дэкрэту. Ён выконвае адказнае даручэнне Савецкага ўраду і асабіста У. І. Леніна, які падпісаў 9 красавіка 1919 года мандат аб прызначэнні О. Ю. Шмідта прадстаўніком СНК у часовым кіраўніцтве Цэнтрасаюза.

Справай вялікай дзяржаўнай важнасці з'явілася арганізацыя народнай асветы, у якой О. Ю. Шмідт прыняў актыўны ўдзел. Яна ахоплівала і дзейнасць у Народным камісарыяце асветы, якая звязана з прафесіянальнай, школьнай і вышэйшай адукацыяй, і кіраўніцтва Дзяржаўным выдавецтвам, і работу ў якасці галоўнага рэдактара «Вялікай савецкай энцыклапедыі», і папулярызацыю разнастайных галін ведаў праз перыядычны друк.

Патрэбнасці гаспадарчага і культурнага развіцця паўночных раёнаў краіны зрабілі неабходным шырокае і планамернае наступленне на Арктыку. У 1929 годзе О. Ю. Шмідт быў прызначан начальнікам экспедыцыі на ледакольным параходзе «Сядоў», якая ўзняла савецкі флаг на Зямлі Франца—Іосіфа і арганізавала ў бухце Ціхай першую навуковую палярную станцыю.

Кіруючы ўсёй работай па навуковаму і эканамічнаму асваенню Поўначы, О. Ю. Шмідт працягвае непасрэдна ўзначальваць арктычныя экспедыцыі. У 1933 годзе па Паўночнаму шляху накіроўваецца «Чэлюскін», параход неледакольнага тыпу. На адлегласці 300 кіламетраў ад мэты цяжкія льды перагароджваюць шлях

НА КНІЖНУЮ ПАЛІЦУ

СКАРБЫ НАРОДА

Выдавецтва Акадэміі навук БССР «Навука і тэхніка» з мінулага (1970) года прыступіла да выпуску серыі фальклорных матэрыялаў «Беларуская народная творчасць». Гэты шматтомны звод беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці мае сваёй мэтай раскрыць многія скарбы духоўнай культуры нашага народа. Іх сістэматызацыяй і вывучэннем займаюцца ў асноўным супрацоўнікі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. Імі падрыхтавана да друку шэраг тамоў гэтага зводу, з якіх тры ўжо ўбачылі свет — сталі здабыткам масавых чытачоў, аматараў народнапаэтычнай творчасці.

Першы том серыі аб'ядноўваў «Песні савецкага часу» (1970). У яго ўвайшлі лепшыя песні, створаныя беларусамі ў савецкую эпоху. Такіх у зборніку каля 300, прычым палова песень даецца з нотамі. Варта адзначыць, што ў гэтае выданне ўключаны і некаторыя песні, запісаныя студэнтамі нашай ВНУ, якія друкаваліся, у прыватнасці, у зборніку «Сучасныя народныя песні і частушкі» (Гомель, 1955).

Складальнікамі «Песень савецкага часу» Г. А. Барташэвіч (славесная частка) і В. І. Ялатавым (музычная частка) напісаны змястоўныя ўступныя артыкулы, якія дапамагаюць глыбей разабрацца ў даволі багатым і разнастайным матэрыяле апублікаваных песень. Тое ж трэба сказаць і пра «Каментарыі».

Другім з'явіўся ў друку зборнік пад назвай «Казкі пра жывёл і чарадзейныя казкі» (1971). У ім апублікаваны многія лепшыя ўзоры казачнай творчасці, пачарпнутыя з вядомых фальклорных зборнікаў. На жаль, складальнік К. П. Кабашнікаў дастатковай увагі не звярнуў на зборнікі беларускіх каза, якія выйшлі ў савецкі перыяд. Напісаная ім прадмова да зборніка не адрозніваецца глыбінёй і паслядоўнасцю, мае некаторыя суб'ектыўныя сцвярджэнні, непатрэбныя разважанні, у той час як жанр казак так і застаўся не вызначаным у больш — менш прыймальнай форме. Каментарыі ж да публікуемага матэрыялу ўпаўне задавальняючыя.

Апошняя кніжка з надрукаваных у серыі «Беларуская народная творчасць», найбольш арыгінальная. Гэта «Радзінная паэзія» — першы сістэматызаваны звод беларускіх фальклорных твораў, якія звязаны з нараджэннем дзяцей і сямейнымі святамі з гэтай прычыны. Сюды адносяцца хрэсьбінныя песні; прыпеўкі і прымаўкі, застольныя жарты, тосты, прыказкі. Яны шырока прадстаўлены ў зборніку прычым, як правіла, у лепшых узорах. Каштоўна тое, што большая іх частка публікуецца ўпершыню.

«Радзінная паэзія» падрыхтавана да друку вядомым беларускім фалькларыстам і этнографам М. Я. Грынблатам. Акрамя укладання і сістэматызацыі тэкстаў, ім напісаны змястоўны ўступны артыкул і дадзены грунтоўныя каментарыі. Ноты падабраў і ахарактарызаваў напевы беларускіх радзінных песень В. І. Ялатаў. Усё гэта надае выданню навуковы характар.

Кнігі серыі «Беларуская народная творчасць» змяшчаюць каштоўны матэрыял для вывучэння духоўнай культуры беларускага народа. Яны прынясуць вялікую карысць і фальклорыстам ,і энтографам, і гісторыкам, і літаратарам. Гэтыя кнігі з вялікай карысцю для сябе змогуць выкарыстаць не толькі нашы студэнты, але і выкладчыкі.

А. ПАУЛАЎ.

ПРА БЕЛАРУСКІЯ ЧАСТУШКІ

У гэтым годзе выдавецтва «Навука і тэхніка» апублікавала манаграфічнае даследаванне І. К. Цішчанкі «Беларуская частушка. Пытанні генезісу жанру». Тэма работы даволі складаная і важная. У нашай фалькларыстыцы да гэтага часу яна застаецца нераспрацаванай. А таму з'яўленне названай кнігі трэба вітаць.

Каштоўна тое, што І. Цішчанка на пераканаўчым матэрыяле паказаў самабытнасць беларускіх частушак. Усё ж выразнага адказу на пытанне, калі яны з'явіліся, у даследаванні няма, а без гэтага нельга паспяхова вырашыць і праблему генезісу гэтага жанру.

Аўтар разглядаемай работы ў радзе выпадкаў рашуча перакрэслівае многае з таго, што зроблена да яго. Так, ён спрабуе даказаць, ідучы супраць агульнапрынятых сцвярджэнняў, што жанр частушкі аформіўся яшчэ да другой паловы XIX ст., прычым аперыруе не вельмі пераканаўчым матэрыялам, у прыватнасці прыпеўкамі, якія далёка не заўсёды раўназначны частушкам.

У цэлым даследаванне аб беларускіх частушках І. Цішчанкі мае нямала новага і каштоўнага. Яго можна рэкамендаваць нашым філолагам.

П. СЦЕПАНЕЦ.

НА ЗДЫМКУ: дослед праводзіць аспірант Арсенцій ГРЫБАЙЛА.

НАШ УДЗЕЛ

У гэтым годзе Брэсцкі педагагічны інстытут імя А. С. Пушкіна арганізаваў рэспубліканскую навукова-метадычную канферэнцыю па пытаннях вывучэння беларускай мовы і літаратуры ў вышэйшых навучальных установах. Нядаўна з'явіліся тэзісы гэтай канферэнцыі — «Беларуская мова і літаратура ў ВНУ» (Брэст, 1971) .

У зборніку тэзісаў «Беларуская мова і літаратура ў ВНУ» надрукаваны наступныя выступленні філолагаў Гомельскага універсітэта: «Вывучэнне рэгіянальных асаблівасцей мастацкай літаратуры» М. М. Грынчыка, «Аб метадах арганізацыі і формах кантролю самастойнай работы студэнтаў на гісторыка-філалагічным факультэце Гомельскага універсітэта» Д. А. Лявончанкі, «Пра фальклорную практыку на філалагічных факультэтах» П. П. Ахрыменкі, «Вобразнасць казкавага слова» М. А. Янкоўскага, «Літаратурныя сувязі ў сістэме літаратуразнаўчых дысцыплін на філалагічным факультэце» М. А. Маляўкі і М. В. Родчанкі, «Узаемадзеянне нацыянальных літаратур у жанры лірычнай прозы» А. К. Няронскай, «Аб выкарыстанні беларускіх перакладаў на лекцыях па зарубежнай літаратуры» В. Р. Ахрыменкі, «Погляды З. Бядулі на дзіцячую літаратуру» В. А. Лашкевіч, «Спосабы перадачы чужаслоўя ў народна-дыялектнай мове» В. А. Горленка, «Субстантыўныя канструкцыі са значэннем колькасці ў рускай мове» А. І. Лашкевіча, «Прынцыпы складання слоўнікаў мовы пісьменнікаў» У. В. Анічэнкі.

(Наш кар.).

ПРЫЕМНАГА АПЕТЫТУ

Добры падарунак атрымаў наш калектыў — уступіла ў дзеянне новая студэнцкая сталовая на 270 месц. У ёй тры залы, працуюць кандытарскі цэх і кулінарны магазін.

НА ЗДЫМКАХ: агульны выгляд новай сталовай. У дыетычнай зале.

«Чэлюскіну» і ўрэшце-рэшт змыкаюцца вакол яго. Але льды дрэйфуюць на ўсход, і ў сярэдзіне кастрычніка карабель аказваецца ў паўночнай частцы Бярынгава праліва. У змроку палярнай ночы людзі пакідаюць тонучае судна і спускаюцца на лёд. Над вірам Паўночнага Ледавітага акіяна, у 100 кіламетрах ад бязлюднага берагу Чукоткі, пачынае сваё існаванне «Лядовы лагер Шмідта». О. Ю. Шмідт у чэрвені 1934 года вярнуўся ў Маскву. Мужнасць і вытрымка чэлюскінцаў, уменне і гераізм лётчыкаў, выратаваўшых іх, прывялі ў захапленне ўвесь свет.

У 1935 годзе О. Ю. Шмідт быў выбран сапраўдным членам Акадэміі навук СССР (член-карэспандэнтам ён быў з 1933 года). Пазней, 1939—1942 гады ён быў віцэ-прэзідэнтам Акадэміі.

Было б не дзіўна, калі б арктычная дзейнасць паглынула ўвесь час і ўсю ўвагу О. Ю. Шмідта. Аднак гэта не так. Працягвалася актыўная работа па выданню Вялікай Савецкай Энцыклапедыі, працягвалася і работа ў галіне матэматыкі. Адзін з матэматычных артыкулаў О. Ю. Шмідта змяшчае паметку «Жнівень 1930, ледакол «Георгій Сядоў». Другая напісана ў час плавання на «Чэлюскіне». Вясной 1930 года О. Ю. Шмідт арганізаваў у Маскоўскім універсітэце семінар па тэорыі груп, які праз некалькі год стаў адным з асноўных цэнтраў дзейнасці савецкіх алгебраістаў.

Адзін з першых вучняў О. Ю. Шмідта акадэмік АН БССР, доктар фізіка - матэматычных навук С. А Чуніхін успамінае, што, арганізуючы свой семінар, Отта Юльевіч намеціў дакладныя перспектывы набліжаючагася бурнага росквіту тэорыі груп у нашай краіне і за рубяжом. У яго наступленне ён унёс уклад як сваімі асабістымі работамі, так і падрыхтоўкай навуковых кадраў у гэтай галіне. Отта Юльевіч высока цаніў матэматыку як навуку і надаваў ёй вельмі вялікае значэнне для справы пабудовы сацыялізму і камунізму ў СССР.

Навуковая матэматычная спадчына О. Ю. Шмідта атрымала сваё плённае развіццё ў працах Гомельскай лабараторыі тэорыі канечных груп, кіруемай С. А. Чуніхіным, у працах яго шматлікіх вучняў і, ў прыватнасці, тых з іх, хто працуе на кафедры алгебры і геаметрыі нашага універсітэта.

Многія з атрыманых супрацоўнікамі лабараторыі і кафедры вынікаў былі дакладзены на Ўсесаюзных алгебраічных канферэнцыях і міжнародных кангрэсах і сімпозіумах і атрымалі высокую ацэнку. Сведчаннем гэтай высокай ацэнкі і вялікага прызнання прац гомельскіх алгебраістаў з'явілася правядзенне ў г. Гомелі Усесаюзнага форуму алгебраістаў, на які з'ехалася каля трохсот вучоных з усіх канцоў нашай краіны.

Імя О. Ю. Шмідта неаддзельнае ад поспехаў савецкай геафізікі. «Геафізіка, як маладая навука, што стаіць на стыку фізікі, матэматыкі, геалогіі, астраноміі, мае перад сабой вялікае поле дзейнасці, а яе практычнае значэнне (напрыклад, прагноз надвор'я, геафізічная разведка) робіць яе хуткае развіццё настойлівай задачай», — гаварыў О. Ю. Шмідт.

Апошнія гады свайго жыцця (памёр Отта Юльевіч у 1956 годзе) ён прысвяціў вывучэнню нашай планеты. Ён імкнуўся да ўсебаковага і цэльнага пазнання Зямлі і многае зрабіў у гэтым напрамку.

О. Ю. Шмідт быў таленавітым і яскравым прапагандыстам савецкай навукі. Ён часта выступаў з лекцыямі і дакладамі, быў рэдактарам перыядычных выданняў, многія з якіх былі створаны па яго ініцыятыве. Нават у апошнія гады, будучы прыкаваным да пасцелі, О. Ю. Шмідт рэдагаваў часопіс «Прырода». Ён заўсёды імкнуўся, каб кожны артыкул, кожная, нават невялікая заметка была на ўзроўні перадавой навукі, і ў той жа час была зразумелай для чытача — не спецыяліста.

Мэтай жыцця вучонага-камуніста О. Ю. Шмідта было, як ён сам гаварыў, «абсталяваць нашу планету». З гордасцю адзначаў ён: «Наша Радзіма ўперадзе чалавецтва. Мы яе сыны, змагары, абаронцы, творцы гісторыі. Навука — наша зброя». Сам Отта Юльевіч моцна трымаў гэту зброю ў руках.

Усё яго жыццё, аддадзенае на карысць і працвітанне Савецкай Радзімы, — яскравы прыклад і для сталага вучонага і для таго, хто сёння яшчэ на студэнцкай лаўцы, а заўтра — творца навукі будучага.

Л. ПАЛЯКОЎ,
загадчык кафедры алгебры і геаметрыі, кандыдат фізіка-матэматычных навук.

ГОМЕЛЬСКАЕ ВЫДАННЕ У. МАЯКОЎСКАГА

Уладзімір Маякоўскі з'яўляецца адным з заснавальнікаў савецкай паэзіі як для дарослых, так і для дзяцей. Спецыяльна для маленькіх ім напісана больш за дзесятак паэтычных твораў, большая частка з якіх — добры прыклад таго, як трэба размаўляць з дзецьмі; проста і вобразна, шчыра і сур'ёзна.

Лепшыя творы паэта для дзяцей («Майская песенька»), «Кім быць?», «Што такое добра і што такое дрэнна?», «Гісторыя Уласа —гультая і лабатраса», «Вінтоўкі возьмем новыя» і іншыя) неаднаразова выдаваліся ў нашай рэспубліцы, пераважна ў цудоўных перакладах вядомага дзіцячага пісьменніка Алеся Якімовіча.

У 1932 г. у Гомелі на беларускай мове выйшла кніжка У. Маякоўскага пад назвай «Як узяць да ладу што добра, што блага?» з прымітыўнымі малюнкамі І. Давідовіча (друкарня «Палесдрук», тыраж 5000 экз., Аўтар перакладу на кніжцы не названы. Магчыма, што А. Якімовіч — шырокавядомы перакладчык дзіцячых твораў Маякоўскага (дарэчы, верш, аб якім ідзе гутарка, таксама перакладаўся пісьменнікам — гл.: часопіс «Іскры Ільіча», 1939, № 1, а ў пасляваенныя гады і да сённяшняга часу гэты твор у Беларусі выходзіць толькі ў перакладзе Якімовіча) — ведае што-небудзь пра Гомельскае выданне вершаванага апавядання «Як узяць да ладу што добра, што блага?», а часам і з'яўляецца аўтарам перакладу? Каб высвятліць, каму належыць пераклад найбольш папулярнага сярод дашкольнікаў верша Уладзіміра Маякоўскага, адзін з аўтараў гэтых радкоў звярнуўся за дапамогай да А. Якімовіча. Дазволім сабе прывесці яго адказ:

«...Калі ў перакладзе ёсць слова «апука» («і апуку топча»), то гэта Луканінскі: запомніўся мне яго пераклад з гэтым незразумелым правінцыялізмам. «...слова «блага» не ў маім стылі...

...7/VI-71 г. А. Якімовіч».

Так, выраз «і апуку топчаш» у кніжцы, выдадзенай у Гомелі, сустракаецца на адной з старонак, якія ў кніжцы не пранумараваны, чытаем:

Як ты
кніжку пашматаў
і апуку топчаш
акцябрата
кажуць так:
дрэннаваты хлопчык

(тут і далей выдзелена намі — М. Драцэвічам і Р. Літвінавым).

Сапраўды, што гэта за «апука», калі ў арыгінале напісана:

Если ты
порвал подряд
книжку
и мячик,
октябрята говорят:
плоховатый мальчик

«Мячик—і раптам «апука»!..

Або: «гэты—умазаўся і рад, што кашулю збрудзіў. Калі хлопчык лезе ў гразь, — ён благі — **няхлюда**». А ў рускім тэксце сказана проста і зразумела: «этот в грязь полез и рад, что грязна рубаха. Про такого говорят: от плохой, **неряха**».

У перакладзе ж А. Якімовіча прыведзеныя радкі гучаць паэтычна вольна, як і ў Маякоўскага, сардэчна і шчыра:

Калі хлопчык,
як дзівак,
Кніжкі рве і топча,
акцябраты кажуць так:
дрэннаваты хлопчык.

Або:

Гэты
ў гразь палез
і рады,
што ў гразі кашуля,
Пра такога
акцябраты
кажуць: ён гразнуля.

Наогул, калі параўноўваць і далей пераклад Луканінскага з перакладам Якімовіча, то апошні значна выйграе.

І тым не меней Луканінскі— як пазней і А. Якімовіч — захаваў асноўнае: рытмічна-інтанацыйны малюнак верша, данёс да беларускага слухача пяшчотны гумар маякоўскіх радкоў, іх педагагічную накіраванасць.

Выхад кніжкі У. Маякоўскага ў Гомелі сведчыць аб глыбокай сувязі братніх рускай і беларускай дзіцячых літаратур, аб вялікай папулярнасці твораў паэта рэвалюцыі ў Беларусі не толькі сярод дарослых, але і дзяцей, а таксама аб культурна-асветніцкай дзейнасці на Гомельшчыне ў пачатку трыццатых гадоў.

М. ДРАЦЭВІЧ,
Р. ЛІТВІНАЎ.

Павел Мацвеевіч ХАЦКЕВІЧ

Пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр Павел Мацвеевіч Хацкевіч. Яшчэ зусім нядаўна ён з поўнай аддачай сіл працаваў ва універсітэце, вызначаўся працавітасцю, жыццерадаснасцю, вясёлым гумарам. Усе памятаюць яго ветлівасць і добразычлівасць у адносінах да калег па рабоце і студэнтаў.

П. М. Хацкевіч — выхадзец з народа. На працягу ўсяго свайго жыцця ведамі і вопытам вучонага-камуніста служыў нашай вялікай Радзіме.

Павел Мацвеевіч нарадзіўся ў 1904 годзе ў сям'і селяніна-бедняка. З юнацкіх год ён цягнуўся да ведаў. Савецкая ўлада дала магчымасць П. М. Хацкевічу атрымаць адукацыю. З маладых год працуе ён на ніве народнай асветы настаўнікам у беларускай вёсцы. Павел Мацвеевіч заканчвае БДУ і ў 1936 годзе — аспірантуру па фізіцы пры Маскоўскім універсітэце. З гэтага часу ўсё жыццё і працоўная дзейнасць П. М. Хацкевіча звязана з Гомельскім педагагічным інстытутам. Ён працаваў старшым выкладчыкам кафедры фізікі з першых дзён існавання udінстытута.

Мірная праца савецкіх людзей была парушана вайной. З мая 1942 года П. М. Хацкевіч змагаецца на франтах Вялікай Айчыннай вайны. Ад Волгі да Будапешта прайшоў ён у баявым страі. Пасля дэмабілізацыі з жніўня 1945 года Павел Мацвеевіч зноў працуе ў Гомельскім педінстытуце. Ён уступае ў рады Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. З уласцівай яму энергіяй і дзелавітасцю вядзе вялікую вучэбную і грамадскую работу. Неаднаразова выбіраўся на кіруючыя грамадскія пасады, а таксама быў прарэктарам інстытута па вучэбнай і навуковай рабоце.

За баявыя заслугі Павел Мацвеевіч быў узнагароджан медалямі «За абарону Сталінграда», «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Будапешта», «За перамогу над Германіяй» і іншымі.

Як выкладчык, грамадскі работнік і кіраўнік Павел Мацвеевіч карыстаўся вялікім аўтарытэтам і ўсеагульнай павагай. Ён быў чулым чалавекам, заўсёды гатовым аказаць таварышам па рабоце і студэнтам неабходную дапамогу.

Памяць аб Паўлу Мацвеевічу Хацкевічу застанецца на доўгія гады сярод усіх людзей, што ведалі яго і працавалі разам з ім.

Група таварышаў.

Сотні студэнтаў Гомельскага універсітэта працавалі ў верасні ў калгасах і саўгасах вобласці.

НА ЗДЫМКУ: студэнтка 3-га курса гісторыка-філалагічнага факультэта Людміла МІКІТЧАНКА ў час работы ў садзе калгаса імя У. І. Леніна Чачэрскага раёна.

ГЭТЫ ЦІКАВЫ СВЕТ

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ?...

...Форма Зямлі некалькі адрозніваецца ад правільнага шара. Зямля крыху сплюснута. У напрамку сплюснутасці дыяметр Зямлі найменшы— 12714 кіламетраў. Самы вялікі яе дыяметр — 12757 кіламетраў.

• • •

..Паўднёвы полюс размешчан у лашчыне. Таўшчыня мацерыковага ільду ў яго раёне 2800 метраў, а падсцілаючыя пароды размешчаны на ўзроўні мора.

• • •

..Зямная атмасфера падраздзяляецца на трапасферу, іёнасферу і сферу рассейвання. Гэтыя зоны не маюць дакладных меж, вышыня іх змяняецца ў залежнасці ад часу года і сутак. Уся атмасфера, што акаляе Зямлю, важыць больш 5 квадрыльёнаў тон, што складае каля адной мільённай часткі масы зямнога шара.

• • •

...У паверхні Зямлі адзін кубічны метр паветра пры 0 градусаў важыць 1,293 кілаграмы, на вышыні 12 кіламетраў — 319 грамаў, на вышыні 40 кіламетраў — усяго 4 грамы. Гэта тлумачыцца тым, што шчыльнасць паветра з вышынёй убывае.

• • •

...У трапапаузе (пагранічным пласце паміж трапасферай і стратасферай) часам узнікаюць струменевыя патокі, або «паветраныя рэкі». Параўнальна невялікага сячэння, яны часам дасягаюць каласальных скорасцей. Дастаткова сказаць, што вецер са скорасцю 105 кіламетраў у гадзіну адзначаецца вышэйшым балам — 12 і называецца ураганам. У струменевых патоках скорасць ветру даходзіць да 800 кіламетраў у гадзіну. Самалёт, трапіўшы супраць цячэння «паветранай ракі», замест руху ўперад пачынае «пяціцца» назад.

• • •

..ольш за ўсё ў саставе зямной кары (да глыбіні 16 кіламетраў) кіслароду. Ён састаўляе каля 50 працэнтаў яе вагі. Чацвёртую частку састаўляе крэмній. Акрамя таго, у зямной кары — 7—8 працэнтаў па вазе алюмінія і каля 4 працэнтаў жалеза. Магній, кальцый, калій і натрый, разам узятыя, састаўляюць больш 10 працэнтаў ад масы зямной кары. Усяго некалькі працэнтаў яе рэчыва сastaiць з астатніх васьмі дзесяткаў хімічных элементаў.

• • •

...поўны абарот вакол Сонца Зямля робіць у 365 і 1/4 сутак. За гэты час яна праходзіць адлегласць каля 900 мільёнаў кіламетраў. З кожным біццём сэрца, з кожным ударам пульса, мы, жыхары Зямлі, перамяшчаемся ў сусветнай прасторы прыкладна на 30 кіламетраў.

• • •

...цэнтр гіганцкага азіяцкага мацерыка знаходзіцца ў межах нашай Радзімы. Каб адшукаць яго на карце, трэба «прападарожнічаць» з алоўкам у руцэ да вытокаў Енісея. У каменным мяшку гор, ля зліцця хуткіх і звілістых рэчак Бій-Хем і Ка-Хем, раскінуўся Кызыл — цэнтр Тувінскай аўтаномнай вобласці. На сціплым маленькім помніку ў двары электрастанцыі гэтага горада начартана: «Цэнтр Азіі». Гэта месца роўна ўдалена ад амываючых Азію мораў і акіянаў.

• • •

...самы вялікі востраў зямнога шара — Грэнландыя — пакрыты пластом ільду таўшчынёй да двух тысяч метраў. Апрацоўваемыя і абжытыя землі састаўляюць 3,5 працэнта яго тэрыторыі.

• • •

... у абшырным арктычным архіпелагу — Зямлі Франца Іосіфа — налічваецца да ста астравоў. Вялікая частка іх пакрыта цэльным панцырам леднікоў, якія паволі спаўзаюць у мора.

НОВЫЯ ПАСТУПЛЕННІ Ў БІБЛІЯТЭКУ УНІВЕРСІТЭТА

АДАМОВІЧ Я. М. Мікратапанімічныя назвы. Мн., «Вышэйшая школа», 1971.

Археологические открытия 1970 года. Сб. статей. Ответственный редактор акад. Б. А. Рыбаков, М., «Наука», 1971.

ВАКСБЕРГ А. И. Поединок столетия. Димитров. Документальная повесть, М., «Молодая гвардия», 1971.

Вопросы обучения и воспитания школьников, Мн., «Народная асвета», 1971.

ГАЛКО И. К. Роль труда и искусства в формировании духовного облика строителя коммунизма. (На материалах промышленных предприятий Белоруссии). Мн., БГУ, 1971.

ГРИГОРЬЯН М. М. Курс лекций по истории атеизма, М., «Мысль», 1970.

ГУСЕВА Н. Р. Индия: тысячелетия и современность, М., «Наука», 1971.

ЖУРОВ А. Е. Художественная литература в курсе истории КПСС. Мн., БГУ, 1971.

К изучению политической экономии социализма. (Цифры и факты об экономике социалистических стран). Учебное пособие для экономических специальностей вузов. Под ред. профессора Н. Н. Шмиголя, М., «Высшая школа», 1970.

ЛЕВИН И. Б. и ЛЯДНОВ Л. Г.. В. И. Ленин о научной организации труда, Мн., «Беларусь», 1971.

ЛЕЙТЕС Н. С. Умственные способности и возраст, М., «Педагогика», 1971.

МАЛЬКОВА З. А. Современная школа США, М., «Педагогика», 1971.

Марксистско-ленинская теория стоимости. Методические вопросы. Под общ. ред. В. С. Афанасьева, М., «Мысль», 1971

ОКУЛОВ А. Ф. Советская философская наука и её проблемы. Краткий очерк, М., «Мысль», 1970.

ПАНИБРАТЦЕВА З. М. Методика преподавания психологии, М., «Просвещение», 1971.

ПАНФИЛОВ В. З. Взаимоотношение языка и мышления, М., «Наука», 1971.

Политическая стратегия и тактика коммунистических партий. Сб. статей. Под общ. ред. профессора В. С. Александрова, М., МГУ, 1971.

Политические битвы в странах капитала. Под редакцией С. С. Салычева, М., «Международные отношения», 1971.

Проблемы методологии, педагики и методики исследований. Под редакцией доктора педагогических наук М. А. Данилова и доктора педагогических наук Н. И. Болдырева, М., «Педагогика», 1971.

САУШКИН Н. М. Критика В. И. Лениным программы и тактики партии эсеров, М., Политиздат, 1971.

Сборник документов по истории СССР. Для семинарских и практических занятий. ч. 2 XIV—XV вв., М., «Высшая школа», 1971.

СОЛОШЕНКО В. И. От народничества к марксизму. Распространение и образование социал-демократических организаций в Белоруссии. Мн., «Беларусь», 1971.

СУПРУН А. Е. Лекции по языковедению. Мн., БГУ, 1971.

ТУГАРИНОВ В. П. Философия сознания. (Совр. вопросы). М., «Мысль», 1971.

УСПЕНСКИЙ А. А. Экономическая история зарубежных социалистических стран Европы. Уч. пособие для экономических специальностей вузов. Изд. 3, М., «Высшая школа», 1971.

Фонетика. Фонология. Грамматика. Сборник статей. К 70-летию А. А. Реформатского, М., «Наука», 1971.

Философия и современность. Сборник статей, М., «Наука», 1971.

ЧЕТЫРКИН Е. М. Теория массового абслуживания и её применение в экономике., М., «Статистика», 1971.

Эделинг Г. Прогнизирование и социализм. М., «Прогресс», 1970.

Экономическая география зарубежных социалистических стран Европы. Учебное пособие для географических специальностей университетов. Под редакцией И. М. Мафгойза, М., МГУ, 1971.

Экономическая реформа в развитии. Сборник статей, М., «Мысль», 1971.

ЯРОШЕВСКИЙ М. Г. Психология в XX столетии. Теоретические проблемы развития психологической науки. М., Политиздат, 1971.

Фотаздымкі для гэтага нумару газеты зрабіў А. Рудчанка.

За рэдактара Ул. СІДАРАЎ.

АЗ 35339 **Гомельский университет» — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМБ, профкома и месткома Гомельского государственного университета (на белорусском языке). Адрас рэдакцыі: Гомель, вул. Савецкая, 108, Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржаўнага Камітэта Савета Міністраў БССР па друку. Гомель, Савецкая, 1.** Зак. 2187